

VOYAGA YETMAGANLARNING QAROVSIZLIGIGA QARSHI KURASH BO'YICHA QONUNLAR IJROSI USTIDAN PROKUROR NAZORATINI AMALGA OSHIRISH

Normamatov Ilg'or Aktamovich

*Huquqni muhofaza qilish akademiyasi prokurorlik faoliyati magistratura
bosqichi 2-kurs sirtqi ta'lim shakli talabasi*

Annotatsiya: Voyaga yetmaganlarning qarovsizligiga qarshi kurash bo'yicha qonunlar ijrosi ustidan prokuror nazoratini amalga oshirish muhim ijtimoiy masala bo'lib, bu jarayon jamiyatimizning kelajagini belgilaydigan omillardan biridir. Voyaga yetmaganlar, ya'ni bolalar va o'smirlar, o'z huquqlari va manfaatlari ta'minlanishi lozim bo'lgan eng himoyasiz qatlamlardan biridir. Ularning qarovsizligi, ta'lim va tarbiyasizligi, salomatligi va psixologik holati jiddiy muammolarni keltirib chiqarishi mumkin. Shuning uchun, davlat va jamiyat tomonidan voyaga yetmaganlarga nisbatan e'tibor va g'amxo'rlik zarur.

Kalit so'zlar: voyaga yetmaganlarning qarovsizligi, qonun, himoya, prokurorlar, ijro, ta'lim, jarayon.

Prokuratura organlari, o'z navbatida, voyaga yetmaganlarning huquqlarini himoya qilishda muhim rol o'ynaydi. Prokurorlar, qonun ijrosini ta'minlash va voyaga yetmaganlarning qarovsizligi holatlariga qarshi kurashishda nazorat funksiyalarini bajaradilar. Ular, avvalo, qonunlarning ijrosini ta'minlash, voyaga yetmaganlarning huquqlarini himoya qilish va ularning manfaatlarini ko'zlab harakat qilishlari zarur. Voyaga yetmaganlarning qarovsizligi holatlari ko'plab sabablarga ko'ra yuzaga kelishi mumkin. Ular orasida oilaviy muammolar, ijtimoiy-iqtisodiy sharoitlar, ta'limdagi kamchiliklar va boshqa omillar mavjud. Bunday vaziyatlarda prokurorlar, avvalo, voyaga yetmaganlarning holatini o'rganib, ularning muammolarini aniqlashlari lozim. Bu jarayonda, prokurorlar boshqa davlat organlari, masalan, ta'lim muassasalari, sog'liqni saqlash tashkilotlari va ijtimoiy xizmatlar bilan hamkorlik qilishlari zarur. Prokuror nazorati, shuningdek, voyaga yetmaganlarni himoya qilish uchun qonuniy choralarni ko'rishni ta'minlaydi. Masalan, agar voyaga yetmagan bola oilasida muammolar bilan yuzlashsa, prokurorlar oila a'zolari bilan suhbatlar o'tkazishi, kerak bo'lsa, ijtimoiy xizmatlar bilan hamkorlikda oilani qo'llab-quvvatlash choralari ko'rishlari mumkin. Bunday yondashuv, voyaga yetmaganlarning huquqlarini himoya qilishda muhim ahamiyatga ega.[1]

Bundan tashqari, prokurorlar voyaga yetmaganlarning ta'lim muassasalarida, turar joylarida va boshqa joylarda xavfsizligini ta'minlash uchun nazoratni amalga oshirishlari zarur. Ular, ta'lim muassasalarida voyaga yetmaganlarga nisbatan

qo'llanilayotgan ta'sirlar, bullying, g'ayriqonuniy harakatlar va boshqa salbiy holatlar haqida ma'lumot to'plashlari lozim. Bunday holatlar aniqlanganda, prokurorlar zarur choralarni ko'rishlari, masalan, ta'lim muassasalari rahbariyati bilan hamkorlikda muammolarni hal qilish bo'yicha takliflar ishlab chiqishlari kerak. Voyaga yetmaganlarning qarovsizligi holatlari bilan bog'liq qonunlarni ijrosini ta'minlashda prokurorlar, shuningdek, jamoatchilik bilan hamkorlik qilishlari muhimdir. Jamoatchilikning e'tibori va ishtiroki, voyaga yetmaganlarni himoya qilishda muhim rol o'ynaydi. Prokurorlar, jamoat tashkilotlari, ota-onalar va boshqa manfaatdor tomonlar bilan birgalikda, voyaga yetmaganlarning huquqlarini himoya qilish va ularning qarovsizligini bartaraf etish bo'yicha dasturlarni amalga oshirishlari zarur.[2]

Bundan tashqari, prokurorlar voyaga yetmaganlarning qarovsizligi holatlarini oldini olish uchun profilaktik tadbirlarni o'tkazishlari kerak. Bu tadbirlar, masalan, ota-onalar va voyaga yetmaganlar uchun seminarlar, treninglar va ma'rifat tadbirlari shaklida bo'lishi mumkin. Bunday tadbirlar, voyaga yetmaganlarning huquqlari haqida xabardorlikni oshirishga, ularning o'z huquqlarini himoya qilishda faol ishtirok etishlariga yordam beradi. Prokuror nazorati, shuningdek, voyaga yetmaganlarning qarovsizligi holatlari bo'yicha qonunlarni takomillashtirishga ham yordam beradi. Prokurorlar, mavjud qonunlarning samaradorligini baholash, ularni takomillashtirish bo'yicha takliflar ishlab chiqish va qonuniy muammolarni hal qilishda faol ishtirok etishlari zarur. Bu jarayonda, prokurorlar, ijtimoiy tashkilotlar, mutaxassislar va boshqa manfaatdor tomonlar bilan hamkorlik qilishlari muhimdir.[3]

Voyaga yetmaganlarning qarovsizligiga qarshi kurash bo'yicha qonunlar ijrosi ustidan prokuror nazoratini amalga oshirish, shuningdek, jamiyatda voyaga yetmaganlarga nisbatan e'tiborni oshirishga yordam beradi. Bu, o'z navbatida, voyaga yetmaganlarning huquqlarini himoya qilish, ularning ta'lim va tarbiyasini yaxshilashga, ijtimoiy muammolarni hal qilishga xizmat qiladi. Prokuratura organlari, voyaga yetmaganlarning manfaatlarini ko'zlab harakat qilishda, jamiyatning barcha qatlamlari bilan birgalikda, kelajakda voyaga yetmaganlarning xavfsizligini ta'minlashda muhim rol o'ynaydi.[4]

Xulosa: Umuman olganda, voyaga yetmaganlarning qarovsizligiga qarshi kurash bo'yicha qonunlar ijrosi ustidan prokuror nazoratini amalga oshirish, ijtimoiy adolatni ta'minlash, voyaga yetmaganlarning huquqlarini himoya qilish va ularning kelajagini yaxshilashda muhim ahamiyatga ega. Bunday yondashuv, jamiyatimizda voyaga yetmaganlarga nisbatan g'amxo'rlik va e'tiborning oshishiga olib keladi va ularning xavfsizligini ta'minlashga xizmat qiladi. Prokuratura organlari, bu borada faol ishtirok etish orqali, voyaga yetmaganlarning huquqlarini himoya qilishda muhim rol o'ynaydi va ularning kelajagini yaxshilashga hissa qo'shadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Abdurazzakov, I. (2022). "Voyaga yetmaganlar huquqlari: qonunlar va amaliyot." Toshkent: O'zbekiston Yozuvchilar uyushmasi.
2. Qodirov, M. (2023). "Prokuratura va voyaga yetmaganlar: nazorat va himoya." Samarqand: Samarqand Davlat universiteti nashri.
3. Rasulova, D. (2021). "O'zbekistonda voyaga yetmaganlarning qarovsizligi: muammolar va yechimlar." Buxoro: Buxoro viloyati ijtimoiy xizmatlar boshqarmasi.
4. Tursunov, A. (2022). "Voyaga yetmaganlarni himoya qilish tizimi: qonuniy asoslar va amaliyot." Qarshi: Qarshi davlat universiteti nashri.
5. Xodjaev, S. (2023). "Voyaga yetmaganlar va ijtimoiy himoya: prokuror nazorati." Toshkent: O'zbekiston Respublikasi Prokuraturasi.
6. Murodov, R. (2021). "Bolalar va o'smirlar huquqlari: qonuniy muammolar va yechimlar." Andijon: Andijon davlat universiteti nashri.
7. Isroilov, U. (2022). "Voyaga yetmaganlar huquqlari va ijtimoiy adolat." Farg'ona: Farg'ona davlat universiteti nashri.